

KUNST >

Kunststyrelsen

Evaluering af Bornholms Teater

Udarbejdet af egnsteaterkonsulenterne
Bent Lohmann, Kirsten Dahl & Miriam Frandsen
November 2011

BORNHOLMS
TEATER

Forord

Denne evaluering af Bornholms Teater finder sted på baggrund af egnsteaterbekendtgørelsen nr. 1404 af 7. december 2007. Evalueringen er udarbejdet i forbindelse med udløbet af teatrets egnsteaterkontrakt, og den baserer sig på forestillingsbesøg, teatrets selvevaluering og samtaler med teatret (02.09.2011 og 11.11.2011) og Bornholms Kommune (02.09.2011).

Formålet med evalueringen er at belyse teatrets aktuelle situation og dets udviklingsperspektiver. Evalueringen tager stilling til teatret i dets helhed.

Særlig vægt har en analyse og vurdering af den kunstneriske kvalitet i teatrets repertoire, belyst via det samlede repertoire i aftaleperioden 2008-2012 og tre udvalgte forestillinger, samt teatrets organisatoriske forhold og økonomi.

Teatrets lokale synlighed og forankring og dets position nationalt og internationalt evalueres og sættes i relation til teatrets visioner og egnsteaterkontraktlige forpligtigelser.

Tanken er, at teatret og kommunen skal kunne bruge evalueringen i forbindelse med genforhandling af teatrets egnsteateraftale.

Evalueringen er gennemført efter Ønskekvistmodellen – den model for vurdering af kunstnerisk kvalitet i de optrædende kunstarter, der er udviklet af Jørn Langsted, Karen Hannah og Charlotte Rørdam Larsen. At Ønskekvistmodellen skal være det gennemgående metodiske grundlag for egnsteaterevalueringerne er besluttet på baggrund af en dialog mellem Kommunernes Landsforening, egnsteaterkonsulenterne og teaterbranchens organisationer: BørneTeaterSammenslutningen (BTS) og Foreningen Af Små Teatre (FAST). Ud fra tre vektorer, Villen (engagement), Kunnen (evner) og Skullen (nødvendighed), tilbyder Ønskekvistmodellen en enkel model for, hvordan man på struktureret vis kan diskutere kvaliteten i performativ kunst.

Evalueringen forholder sig til teatrets samlede repertoire i aftaleperioden.

Der er tale om en til to produktioner og en revy pr. sæson.

Følgende tre egenproduktioner (hvoraf en er co-produceret med Taastrup Teater) fra indeværende og sidste sæson er udvalgt til nærmere analyse: *Bornholmerrevyen 2011 "husk at få billetter"*, *Prinsesse Leonora*, *En dag i Helmand*. Til sammenligning og perspektivering inddrages i mindre grad teatrets øvrige egenproduktioner. De øvrige aktiviteter, som teatret har været – og er – igangsættere af og involveret i, inddrages også til at belyse teatrets samlede aktivitetsniveau.

Bent Lohmann, Kirsten Dahl og Miriam Frandsen, november 2011

Indhold

Forord.....	2
Bornholms Teater	4
Præsentation af Bornholms Teater.....	4
Egnsteateraftalen.....	5
Teatrets kunstneriske profil og visioner.....	6
Bornholms Teater i en egnsteaterkontekst.....	6
Repertoire	7
Egenproduktionerne.....	8
Analyse af 3 egenproduktioner	8
<i>Bornholmerrevyen 2011, "husk at få billetter"</i>	9
<i>Prinsesse Leonora</i>	10
<i>En dag i Helmand</i>	12
Analyse af det samlede repertoire.....	13
Organisation og økonomi	14
Visionen.....	15
Revyen	15
Drift af huset Rønne Teater.....	16
Personale.....	17
Tilskuddene til foreningerne via egnsteatrets tilskud.....	17
Bestyrelsen.....	17
Konklusion omkring organisationen og økonomi.....	18
Bornholms Teater i en kommunal, regional og national kontekst	18
Markedsføring og kommunikation	19
Sammenfattende analyse af Bornholm Teater	20
Opfyldelse af gældende egnsteateraftale.....	20
Mulige indsatsområder og udfordringer for teatret	20
Bilag.....	22
Bilag 1	22

Bornholms Teater

Præsentation af Bornholms Teater

Bornholms Teater blev stiftet som egnsteater i 2005. Teatret er en selvejende institution i Bornholms Regionskommune med hjemsted på Rønne Theater. Bornholms Teater er en institution stiftet ved et samarbejde mellem Bornholms Regionskommune og de tre selvstændige institutioner Rønne Theater, Teaterforeningen Bornholm og Bornholms Dramaskole. Hver institution er selvstændig, men bidrager til udviklingen af Bornholms Teater.

Jens Svane Boutrup har været teaterchef siden 1. august 2008. Derudover er der fastansat en administrator, Helle Lindblad, og en tekniker og scenemester, Jan Tranberg. Det øvrige personale bliver ansat midlertidigt i forhold til de individuelle produktioner.

Bestyrelsen består af Signe Koefoed (formand, valgt af amatørgrupperne), Kirsten Mortensen (næstformand, valgt af Teaterforeningen Bornholms bestyrelse), Bjarne Olesen (valgt af Rønne Theaters bestyrelse), Alice Østerbøg (valgt af Bornholms Dramaskoles bestyrelse), Martin Mieke-Renard (repræsentant for kultur, udpeget af Bornholms Regionskommune), Ole Ligaard (repræsentant for erhvervsliv, udpeget af Bornholms Regionskommune) og Henrik Kofod (politisk repræsentant, udpeget af Bornholms Regionskommune). Bestyrelsen udpeges for en 2-årig periode og konstituerer sig selv.

Teatret deltager såvel lokalt som nationalt i flere tværkulturelle og teaterfaglige sammenhænge, bl.a. FAST (Foreningen Af Små Teatre) – nyligt fusioneret med BTS (Børneteatersammenslutningen) til Teatrenes Interesseorganisation (TIO), Foreningen af sommerrevyer i Danmark, Bornholms Regionskommunes Teaterråd, Kulturkoordineringsgruppen på Bornholm og Destination Bornholm.

Teatret har til huse på Rønne Theater, som er Danmarks ældste teaterbygning (fra 1823). Rønne Theater er blevet udbygget kraftigt de sidste 10 år og fremstår i dag som en firlænget gård, der huser både egnsteatret Bornholms Teater, dramaskolen, teaterforeningen, venneforeningen samt to aktive amatørteaterforeninger, KLAK fra Klemensker og Bornholmsk Amatørscene.

Bornholms Teater spiller både stationært på Rønne Theater og turnerer i resten af Danmark og har deltaget på Porsgrunn Internationale Teaterfestival i Norge med forestillingen *En dag i Helmand* i 2011.

Teatrets repertoire er vidt favnende og består både af egenproducerede voksen-, ungdoms- og børneforestillinger samt revy og operakoncerter. Teatret har co-produceret forestillinger med Teatret Svalegangen, BaggårdTeatret og Taastrup Teater og har planer om at co-producere med flere teatre inden for de næste par sæsoner.

Bornholms Teater modtager et årligt egnsteatertilskud fra Bornholms Kommune og staten (via refusion) på kr. 3.333.780 i 2011.

Egnsteateraftalen

Bornholms Teater er organiseret som en selvejende institution med hjemsted på Rønne Theater. Institutionen er stiftet ved et samarbejde mellem Bornholms Regionskommune og de tre selvstændige institutioner Rønne Theater, Teaterforeningen Bornholm og Bornholms Dramaskole. Hver institution bidrager i sit virke til udviklingen af Bornholms Teater. De fire institutioner udarbejder i fællesskab en samarbejdsaftale¹.

Bestyrelsen består af syv medlemmer hvoraf fire medlemmer udpeges af Bornholms Regionskommune (en fra kommunen og tre repræsentanter fra Bornholms kultur og erhvervsliv), et medlem udpeges af Rønne Theaters bestyrelse, et medlem udpeges af Teaterforeningen Bornholms bestyrelse og et medlem udpeges af Bornholm Dramaskoles bestyrelse.

Teatret har som overordnet strategi for aftaleperioden at konsolidere og udvikle teatret som institution på Bornholm og at arbejde for en øget synlighed i feltet af professionelle teatre i Danmark.

Teatret skal

- producere en eller flere forestillinger om året.
- medvirke til skærpelsen af den kulturelle profil i regionskommunen og skal manifestere sig som en udadvendt og dynamisk kulturinstitution, der tager afsæt i Bornholms særlige forudsætninger og behov.

Teatret kan

- udvikle projekter med lokale amatører og tage initiativer af teatermæssig karakter i samarbejde med forskellige institutioner, organisationer og virksomheder.
- indgå i samarbejdsproduktioner med andre teatre og lokale kulturinstitutioner, foreninger m.v.

Teatret vil

- producere forestillinger for både børn og voksne.
- opbygge en turnekapacitet, så teatret kan turnere både lokalt på Bornholm og nationalt.
- fortsat producere Bornholmerrevyen, som er en væsentlig aktivitet, og arbejde for at fastholde og udbygge revyens position, som udvikler og fornyer inden for genren.
- have Bornholm og bornholmske historier som et vigtigt kunstnerisk undersøgelsesfelt

Teatret driver endvidere dramapædagogisk virksomhed i samarbejde med Bornholms Dramaskole, og deres professionelle turnevirksomhed afvikles i samarbejde med Teaterforeningen Bornholm².

1 Samarbejdsaftalen eksisterer ikke på nuværende tidspunkt (oktober 2011) på skrift.

2 I vedtægterne for Bornholms Teater fremgår det, at Teaterforeningen og Dramaskolen er selvstændige institutioner, som via deres virke bidrager til at udvikle Bornholms Teater.

Teatrets kunstneriske profil og visioner

Bornholms Teater er et forholdsvist ungt egnsteater som stadig er ved at finde sit ståsted i en organisationsform med tre andre selvstændige institutioner. Det tager meget fokus og kræver en del ressourcer i mandetimer.

Bornholmerrevyen er den mest omtalte og publikumsbesøgte forestilling på teatret og det præger profilen, men under den nuværende ledelse har teaterproduktionerne også fået større opmærksomhed. Forestillingerne *Glistrup. Ned med skatten – op med humøret* og *En dag i Helmand* har turneret bredt i hele landet og har profileret teatret som et samfundsgageret teater med fingeren på pulsen og noget på hjerte.

Det historiske vingesus, der knytter sig til Rønne Theater er også en stærk del af profilen, og den gamle fredede kukkassescene stiller visse krav til spillestil og udtryk. Med den nylige ombygning har Rønne Theater dog fået en mindre anneksscene, som er en glimrende ramme for de intime soloforestillinger, der er et af Bornholms Teaters kendetegn under den nuværende ledelse.

Teatret har et stærkt fokus på sin lokale forankring og teatrets repertoire behandler emner, der tager direkte afsæt i en bornholmsk virkelighed, som samtidig har en national/international relevans. Den kunstneriske vision formuleres således:

”Bornholms Teater vil gerne være bornholmernes teater og præsentere teater som forholder sig til en bornholmsk virkelighed. Professionelt teater af høj kunstnerisk kvalitet.”³

Teatret vil desuden:

”præsentere forestillinger for alle aldre, som engagerer publikum mere direkte gennem valget af forestillingsformat, og som engagerer publikum i de forskellige problemstillinger og udfordringer, forestillingerne behandler”⁴

Teatret satser bredt og ønsker at arbejde med mange forskellige genrer. Der er også et stærkt ønske om at udvikle Bornholmerrevyen kunstnerisk ved at udfordre selve revygenren og behandle den på lige fod med andre kunstneriske udviklingsprojekter.

Bornholms Teater har på sigt ambitioner om at samarbejde med større danske teatre med væsentlig turnékapacitet og at samarbejde med andre institutioner om udviklingen af ny dramatik samt at komme af sted på internationale turnéer.

Teatret ønsker endvidere at komme til at fylde mere i den lokale bevidsthed og at være med til at udvikle det bornholmske samfund igennem samarbejder med Regionskommunen og lokale vækst-og brandinginitiativer.

Bornholms Teater i en egnsteaterkontekst

Blandt Danmarks egnsteatre er Bornholms Teater et teater

3 Bornholms Teaters selvevaluering s. 1

4 Bornholms Teaters selvevaluering s. 2

- som har sin egen revy i modsætning til andre egnsteatre.
- som er unikt placeret på Danmarks ældste teater: Rønne Theater.
- som kun skal producere én forestilling om året.⁵
- som i egne produktioner primært arbejder med nyskrevet dramatik.
- som giver direkte tilskud til Dramaskolen og Teater Foreningen. Dette er en del af egnsteateraftalen.
- som med sine egne produktioner tager fat i aktuelle lokale forhold og skriver sig ind i en politisk teatertradition.
- som foreløbig har co-produceret forestillinger med Svalegangen, BaggårdTeatret og Taastrup Teater.
- som har et publikumsgrundlag på 41.802 antal indbyggere på Bornholm, og som skal forholde sig til en befolknings sammensætning med et stigende ældre publikum på 50 år og opefter.

Repertoire

Bornholm Teaters repertoire består i aftaleperioden af egenproducerede forestillinger samt gæstespil varetaget af Rønne Theater. Nedenstående Tabel 1 viser, hvilke egenproduktioner der er tale om for perioden 2009-2011:

Tabel 1:

Aldersgruppe	2009	2010	2011
(Voksne 40+)	Niels Jørgen Riis & Venner Bornholmerrevyen: Østersøens Perler En Septemberdrøm	Niels Jørgen Riis & Venner Bornholmerrevyen: Klippeøen kalder Glistrup – Ned med skatten – op med humøret. Co-produktion med Svalegangen	Niels Jørgen Riis & Venner Bornholmerrevyen: Husk at få billetter?
Unge		En dag i Helmand	En dag i Helmand (genopsætning)
Børn	Noder. Co-produktion med BaggårdTeatret		Prinsesse Leonora Co-produktion med Taastrup Teater
Familie			<i>Teatertid.</i> En vandre forestilling på Rønne Theater

⁵ Aftalen kom i stand inden den nuværende lovgivning, som kræver to produktioner om året

Egenproduktionerne

Bornholms Teaters produktioner er alle nyskrevne dramatik og er overvejende monologforestillinger med undtagelse af revyerne og de to co-producerede forestillinger *Noder* og *Glistrup. Ned med skatten – op med humøret*. Det er tekstteater med skuespilleren i centrum, og der er i de små soloforestillinger kun brugt minimal scenografi og teknik.

Derudover producerer teatret hvert år operakoncerter med tenoren Niels Jørgen Riis & venner.

Teatret repertoire spænder således bredt over revy, opera og mere smalle forestillinger, der tematiserer samfundsmæssige problemstillinger. Samtlige forestillinger er urpremierer og teksterne er skrevet af veletablerede navne som Vivian Nielsen (*Glistrup. Ned med skatten – op med humøret*) og Carsten Jensen, forfatter og debattør (*En dag i Helmand*), som dog ikke er dramatikere. Jens Svane Boutrup skriver også selv – enten med forlæg i enten en historisk begivenhed (*Prinsesse Leonora*) eller som en bearbejdelse af en roman af en bornholmsk forfatterinde, Ingeborg Petersen, som skrev i starten af sidste århundrede (*En Septemberdrøm*).

Forestillingerne spiller i korte perioder hele året, mens revyen altid spiller i juli måned. Som noget nyt har man i 2011 forsøgsvis også spillet børneteaterforestillingen i samme periode med god succes. Publikumsgrundlaget er større i sommerperioden pga. turismen.

De tre sæsoner under den nuværende ledelse afspejler et teater i udvikling, der med forestillingerne *Glistrup. Ned med skatten – op med humøret* og *En dag i Helmand* for første gang har fået Bornholms Teater på det nationale landkort som andet end revy.

Teatret producerer til bristepunktet i forhold til en meget begrænset økonomi, men formår at finde støtte via fonde og Statens Kunstråd samt at muliggøre forestillinger via co-produktion.

Gæstespil

Gæstespillene bliver styret af Bornholms Teaterforening, som er en selvstændig institution i organisationen. Bornholms Teater har ingen indflydelse på dette repertoire, men samarbejder om den praktiske gennemførelse af arrangementerne. Bornholms Teater mener, at det er et rigtigt godt repertoire, Teaterforeningen præsenterer.

Sekundære aktiviteter

I 2011 udkom *Historien om Rønne Theater – en guide* af Ulla Strømberg. Bogen er blevet til på initiativ af Jens Svane Boutrup og er et samarbejde med Bornholms Museum. Den er støttet af en række lokale og nationale fonde. Bogen er en synliggørelse af Rønne Theater og et vigtigt kulturpolitisk bidrag til et styrket fokus på de lokale 'skatte', der gemmer sig rundt omkring i Danmark.

I september måned 2011 skabte Bornholms Teater yderligere vandreforestillingen *Teatertid*, som tog publikum med på en rejse i Rønne Theaters historie.

Analyse af tre egenproduktioner

De tre forestillinger, der er udvalgt til analyse er *Bornholmerrevyen*, *Prinsesse Leonora* og *En dag i Helmand*. Alle tre forestillinger har spillet i evalueringsforløbet, og de to første har haft premiere i sommeren 2011, mens *En dag i Helmand* (2010) er en genopsætning. Forestillingerne er karakteristiske for profilen og teatrets mangfoldighed. Det øvrige repertoire i aftaleperioden vil kun blive nævnt, når det belyser teatrets samlede spændvidde.

Bornholmerrevyen 2011, "husk at få billetter"

Husk at få billetter, *Ikke at det kommer mig ved*
På billedet: Mads M. Nielsen, Kristian Holm Joensen, Cecilie Stenspil, Sofie Stougaard.
Fotograf: Anders Beier/MindGap

Fakta

Tekster: Holdet samt Jens Svane Boutrup, Ulla Dueholm, Niels Olsen, Morten Holm Nielsen, Tommy A. Jensen, Lotte Svendsen og Martin Miehe-Renard. Skuespillere: Mads M. Nielsen, Kristian Holm Joensen, Cecilie Stenspil og Sofie Stougaard.

Instruktør: Gordon Kennedy. Scenograf: Vibe Pock-Steen. Kapelmester: Mads Strandgaard. Produktionsleder: Jan Tranberg. Aldersgruppe: voksne. Varighed: 2,5 time. Premiere: 24. juni 2011 på Rønne Theater
Set 22.7.2011 (Kirsten Dahl) og 30.07.2011 (Miriam Frandsen).

Revyen *Husk at få billetter* består af i alt 25 numre. Overvejende mange er skrevet af holdet selv, og emnerne strækker sig over politisk satire, generelle portrætter af samfundstendenser til lokale bornholmske forhold og konflikter. Scenografien er enkel og består hovedsagelig af store stofstykker, der fungerer som rum og stemningsskabere ved hjælp af forskellige positioner og farverige lyssætninger. Kostumerne er det, der skaber den specifikke kontekst til de enkelte numre i et ellers abstrakt rum. Kapelmesteren er placeret bagerst på scenen bag et sort flygel, som åbner dybden i rummet. Musikken har således en central plads igennem hele forestillingen.

Villen:

Bornholmerrevyen vil, udover at underholde og begejstre sit publikum, skabe satire over vores selvtilstrækkelige selvbillede. Det er både danskhed og specifik bornholmskhed, der bliver langet ud efter.

Der er et ønske om lokal forankring, som giver sig udtryk i, at en stor del af revyens numre direkte relaterer til en bornholmsk virkelighed, som fx numrene *Atomturisme*, *Ikke at det*

kommer mig ved, Airport bornholm og Klippen. Og den politiske satire har også høj prioritet i revyen med numre som *Velkommen i paradys, Vi skal spare nu, P:E:T og Danmark Über allevegne.*

Kunnen:

De fire skuespillere er erfarne og dygtige, selvom to er debutanter udi revyen (Cecilie Stenspil og Mads M. Nielsen). Holdet synger udmærket og er dygtigt ledsaget af kapelmester Mads Strandgaard, og det mærkes ikke voldsomt, at den musikalske besætning er skåret ned til kun en mand i forhold til tidligere år. De to mænds fysiske og komiske præstationer er i top, også når teksterne ikke helt kan følge med, og Sofie Stougaard brillerer på indfødt bornholmsk. Absolut ikke alle tekster er lige gode, men der er numre, som skiller sig ud, som når Cecilie Stenspil publikumskonfronterende siddende på scenekanten afdæmpet synger en gammel Kai Normann Andersen vise med den nyskrevne tekst *Vi skal spare nu*. Den overordnede dramaturgi er ikke helt velkomponeret i monteringen af numrene, og revyen havde ikke tabt ved en beskæring af nogle af de svagere tekster.

Skullen:

Revyen har fået fine anmeldelser over hele linen og kun B.T var lidt utilfreds med nogle af de politiske kommentarer. Den er flot besøgt og når ud til både det bornholmske publikum og det resterende sommerturistpublikum på øen. Der er dog et stykke vej endnu, hvis ønsket er at markere sig som direkte nyskabende eller banebrydende i sin behandling af revygenren, men revytraditionen på Bornholm ligger absolut i den bedre ende i forhold til kunstnerisk udførelse og ønsket om ikke kun at underholde, men også give sit publikum stof til eftertanke.

Prinsesse Leonora

Prinsesse Leonora
På billedet Christine Albrechtslund
Fotograf: Marie-Louise aes, baesfoto.dk

Fakta

Skuespiller: Christine Albrechtslund. Manuskript og instruktion: Jens Svane Boutrup. Kostume og dukker: Johanne Helger Lund. Aldersgruppe: fra 5 år. Varighed: ca. 30 min. Premiere: 1. April på Taastrup Teater og 1. juli 2011 på Rønne Theater. Forestillingen er en co-produktion med Taastrup Teater.
Set 23.7.2011 (Kirsten Dahl) og 30.07.2011 (Miriam Frandsen)

Prinsesse Leonora er en børneforestilling om den historiske prinsesse Leonora, datter af kong Christian d. 4, og hendes dramatiske liv med ægtemanden Corfitz Ulfelt. Et liv, der omhandler både opdragelse, politik, kærlighed og spænding i form af flugt og tilfangetagelse. Forestillingens moral er, at det gælder om at finde styrken til at klare alle udfordringer – også når det ser allersværest ud.

Teksten er skrevet af Jens Svane Boutrup og bygger på research i den virkelige Leonora Christinas liv. Det er en monolog for en skuespiller som dramaturgisk er bygget op omkring en alvidende fortæller og de fem karakterer: Leonora, Corfitz, Sprogmeister Kückelsom, Kommandant Fucks og tjenestepigen Karen. Leonora spilles af Christine Albrechtslund som også gestalter de øvrige figurer ved hjælp af diverse rekvisitter. En bog og et par briller bliver fx pludselig til Sprogmeister Kückelsom og Leonoras øringer bliver til øjnene på den gamle tjenestepige Karen.

Scenen er tom og scenografien består kun af en stor gammel kuffert, som rummer diverse rekvisitter, der understøtter historien og tidsbilledet.

Det er den anden forestilling Bornholms Teater har skabt til et børnepublikum og målgruppen er 5 år og opefter. Forestillingen er skabt ud fra teatrets kunstneriske vision, der ønsker at skabe lokal forankring ved at lave forestillinger om kendte personer, som har en tilknytning til Bornholm. Prinsesse Leonora sad fængslet i Hammershus.

Villen:

Med *Prinsesse Leonora* ønsker Bornholms Teater at skabe en forestilling, der underholder og river børnene med i et spændende plot, samtidig med at den oplyser om en bestemt dansk historisk periode og giver en større indsigt i den tid. Stykkets morale er at ”*man må finde styrken til det, hvis man skal klare det*”. At dele af stykket helt konkret udspiller sig på Hammershus er direkte tilsigtet, så børnene kan linke det til deres eventuelle oplevelser på det sted. Og både på teatret og på museet Hammershus kan man dermed reklamere for hinanden og øge fokus på de kulturelle tilbud på Bornholm.

Kunnen:

Skuespilleren Christine Albrechtsen spiller det meget brogede persongalleri med stor ynde og tekniske færdigheder i portrætteringerne af alt fra den purunge prinsesse til den modbydelige lærer og den gamle tjenestepige der varter prinsessen op i hendes fangenskab. Publikum er åbenlyst betaget af hendes færdigheder og selve skuespillerens formåen bliver en del af oplevelsen parallelt med historien.

Scenografien er enkel men effektiv, og løsningerne med at gøre rekvisitter til dukker, der kan interagere med skuespilleren, fungerer fint.

Skullen:

Forestillingen er en fin lille fortælling hvis hovedformål er at få et yngre publikum til at interessere sig for et stykke danmarkshistorie og fortælle dem, at man kan finde styrke til at klare selv de sværeste ting. Den er konstrueret, så der i fortællingen er lagt vægt på de dramatiske handlinger omkring forelskelse, tilfangetagning og flugt. Den henvender sig på den måde både til de børn, der går op i de flotte kostumer og tidsbilledet samt dem, der bliver draget mere af 'action'. Fokus er lagt på at give en særlig bornholmsk genkendelighed, og derfor får fangenskab på Bornholm meget plads i fortællingen. Samtidig giver historien et historisk, politisk indblik i Danmark og Danmarks forbindelse til resten af Europa på prinsesse Leonoras tid og har således relevans for hele nationen. Der er mange steder at stige på i fortællingen og nogle vil være mere optaget af de ydre begivenheder, mens andre kan

hægte sig på den personlige fortælling om storhed og fald. Moralen har en risiko for at virke for bastant og voksenagtig og bliver gentaget lidt for rigidt. Meningen er god, men et andet ordvalg kunne have løftet forestillingen på tekstplanet. Når Prinsesse Leonora i forestillingen spørger sig selv, om man må lyve for ikke at bringe dem, man elsker i fare, åbner hendes spørgsmål derimod for de åbenlyse moralske dilemmaer på et plan, som bliver konkret for børnene via fortællingen.

En dag i Helmand

En dag i Helmand

På billedet: Ernesto Piga Carbone

Fotograf: Rune Nyggard

Fakta

Forfatter: Carsten Jensen. Skuespiller: Ernesto Piga Carbone. Instruktør: Jens Svane Boutrup. Koreograf: Kasper Ravnhøj. Kostumier: Johanne Helger Lund. Aldersgruppe: fra 14 år . Varighed: ca. 1 time. Premiere på Rønne Theater Set d. 26.10.2010 (Kirsten Dahl) og 02.09.2011 (Miriam Frandsen og Bent Lohmann).

En dag i Helmand er skrevet som bestillingsarbejde af Carsten Jensen på baggrund af hans reportager fra Afghanistan. Det er første gang, forfatteren skriver dramatik, så instruktør og skuespiller har været meget med i processen med at få teksten til at blive teater. Scenen er tom bortset fra et afghansk tæppe på gulvet, som indrammer spillet, hvilket giver associationer til Peter Brook's 'empty space'. Skuespilleren er i et enkelt mørkt jakkesæt og starter forestillingen med en direkte publikumshenvendelse, der spørger ind til publikums viden om og erfaringer med krigen i Afghanistan. Efter samtalen, som varer 5-10 min., går forestillingen i gang, og skuespilleren gestalter fem forskellige personer, der alle er involveret i krigen: den danske soldat, den danske journalist, tolken, den opiumsdyrkende bonde og Talebankrigeren.

Villen:

En dag i Helmand vil engagere sit publikum i de mange dilemmaer, som Danmarks deltagelse i krigen i Afghanistan rummer. Samtidig ønsker forfatteren at afmystificere fjenden ved at give os en større forståelse for både talebaneren og den almindelige afghaner: ”for det er jo næsten altid sådan i en krig, at fjenden er den, vi ved mindst om. Det bliver tit en anonym, dæmoniseret skikkelse” udtaler han i et interview i Information (02.02.2010). Teksten er skabt på Jens Svane Boutrups initiativ, fordi han ønsker at fortælle historier, der helt konkret handler om bornholmernes virkelighed. Almegårdens Kaserne sender løbende soldater af sted til Afghanistan, og krigen er derfor noget, som berører en stor del af bornholmerne i deres dagligdag, ikke mindst pga. det store antal af udsendte soldater med pårørende på øen. At stykket også er skrevet til unge, har været en stor drivkraft, da det er

dem, der om få år skal forholde sig til militærtjeneste.

En dag i Helmand ønsker at kommunikere hele krigens kompleksitet til sit publikum og at engagere dem i det etiske dilemma omkring at slå ihjel i en sags tjeneste. Håbet er, at forestillingen vil skabe en debat, netop fordi det er et svært emne, som der er mange tabuer om.

Kunnen:

Carsten Jensen debuterer som dramatiker, og teksten rummer gode personskildringer og fanger de etiske dilemmaer skrappt og præcist, men er lidt tung i opbygningen. En større krydsklipning mellem personerne kunne være ønskeligt, og teksten er mere journalistisk end egentlig poetisk. Men den fanger og engagerer sit publikum og fungerer stærkt som dokumentarteater med indbygget folkeoplysning.

Skuespilleren Ernesto Piga Carbone leverer en flot præstation i de mange personfortolkninger. Trods den koreografiske bistand kunne man dog godt have ønsket en større kropslig udfoldelse udover de åbenlyse koreograferede overgange, som markerer skiftet fra en karakter til en anden. Disse koreografiske skift fungerer blandet, da nogle virker organiske, andre mere konstruerede.

Den enkelte scenografi og instruktionens brug af levendegørelsen af objekter (en jakke bliver fx til en dræbt afghansk pige) fungerer godt til monologformen, men selve lyssætningen er minimal, sikkert med henblik på turné og nem afvikling, men det kræver en fokusering af lamperne, hvilket ikke var tilfældet, da vi så forestillingen 2.9.2011.

Skullen:

En dag i Helmand er en forestilling med godt tag om sit publikum. Den starter med en overraskende konfrontation via direkte spørgsmål stillet fra skuespiller til salen som afdækninger af publikums viden om og tilknytning til soldater i Afghanistan. Et absolut uvant greb for størstedelen af publikum. Det tvinger dem til at forholde sig til deres egen viden eller mangel på samme og bliver en stærk intro til den fortælling, de senere bliver vidne til, fordi den nu er direkte forankret i den viden publikum har om hinanden og eventuelle personlige bånd til soldater i Afghanistan. Forestillingen formår at give krigen menneskelige ansigter og åbner for refleksion omkring en række spørgsmål med hovedfokus på dilemmaerne om at slå ihjel eller blive slået ihjel og krigens mening eller meningsløshed.

Krigen i Afghanistan er et oplagt emne for et teater, der ønsker at tale til sin samtid, og forestillingen kan behandles på mange måder. Bornholms Teater har med *En dag i Helmand* skabt en forestilling, der med en saglig og menneskelig vinkel bliver et kærkomment oplysningsprojekt fra en forfatter, der har været tæt på krigen, og fra et teater, der ønsker at skabe en kvalificeret og nuanceret debat.

Analyse af det samlede repertoire

Bornholms Teaters repertoire er lille men alsidigt. Det favner mange genrer og spillestile og henvender sig både til voksne, unge og børn. Det er unikaforestillinger, da der altid er tale om urpremierer. Kendetegnende for de mindre forestillinger til børn og unge, med undtagelse af en enkelt forestilling (*Noder*), er, at de er tænkt som turneforestillinger og lavet på meget små budgetter. Det betyder, at både scenografi og lyssætning er minimal, og der optræder kun én skuespiller. Kendetegnende for de små forestillingerne er også, at der arbejdes med direkte publikumshenvendelse, hvilket også er monologens grundpræmis, men der eksperimenteres blidt med formen. Operakoncerterne og revyerne opererer i en forholdsvist fast ramme, der

gentages hvert år, hvor den eneste fornyelse er de skiftende solister/skuespillere. Og enkelte gange er der mulighed for at producere store forestillinger med flere medvirkende og fuld scenografi som i co-produktionen *Glistrup. Ned med skatten – op med humøret*.

Villen:

Bornholms Teaters repertoire afspejler den tradition, der er opbygget på Rønne Theater med både revy og operaaftner samt den nye ledelses ønske om at skabe nyskrevne forestillinger med fokus på aktuelle og universelle samfundsproblematikker. Fokuset i iscenesættelserne er på ordet og klassisk skuespil tradition.

Bornholms Teater ønsker at være i dialog med og udfordre sit publikum både på det indholdsmæssige og det formmæssige plan, hvilket repertoire i aftaleperioden afspejler.

Kunnen:

Bornholms Teater repertoire markerer sig i form af kontroversielle emnevalg for de nyskrevne produktioner og har genoptaget en monologform, som virker stærkt på et nutidigt publikum, der ikke er så forvænt med direkte konfrontation og intimitet i teatret.

Forestillingernes professionalisme bæres primært af de fine skuespilpræstationer og den gode personinstruktion.

De små produktioner (monologerne) er skrabede i forhold til teknik, scenografi og medvirkende, og den sidste finish rundt om forestillingerne mangler. Det kan muligvis skyldes manglende ressourcer. Her vil der med fordel kunne sættes ind med efteruddannelse for personalet for at højne niveauet.

Skullen:

Bornholms Teater har markeret sig både lokalt og nationalt med forestillinger, der både skærper en bornholmsk identitet, men også har generel relevans. Forestillingerne har givet øen bevågenhed i en dansk teaterkontekst, idet forestillingerne turnerer i hele landet. Konsekvensen kan blive, at forestillingerne får større succes uden for Bornholm end på Bornholm, hvis man ser bort fra Bornholmerrevyen.

Teatret arbejder primært med klassiske formater, men skubber blidt til grænserne for de forskellige genrer og former. Dermed flytter teatret langsomt men sikkert publikums forståelse af, hvad teater er og kan. Næste år har Bornholms Teater planer om at skabe en ungdomsforestilling om bæredygtighed med arbejdstitlen *Grønt teater*, som er et samarbejde med Bright Green Island-strategien for Bornholm og en forestilling om seniorer, der skal udfordre begrebet ældrebyrden. Realiseres disse projekter vil teatret opnå større forankring på selve øen og yderligere cementere den begyndende stolthed i både kommune og befolkning over at have et egenproducerende professionelt teater, der beskæftiger sig med en bornholmsk virkelighed. Teatret tilhører dermed den gruppe af egnsteatre, der har markeret og vil markere sig med nye bud på, hvad lokal forankring kan bestå af.

Med det brede repertoire tilgodeses både børn, unge og voksne, og indholdsmæssigt vægtes både den gode underholdning og ønsket om at udfordre på et moralsk og medmenneskeligt plan. Forestillingsformaterne er forholdsvis kendte, men der er et ønske fra teatrets side om i kommende produktioner at eksperimentere mere med formaterne og engagere publikum mere direkte.

Organisation og økonomi

Vi har i dette afsnit valgt at gøre et antal nedslag i problemstillinger, der er opstået dels i forestillingsanalyserne dels i møderne med teatret og kommunen. Målet er alene at give teatret input til kommende indsatsområder for at styrke teatret og dets muligheder.

Efter vores møde med teatret kan vi pege på en del forskellige problemstillinger, der handler om organisationens sammensætning, opgaver, vilkår og samarbejdsflader.

Villen

Teatrets ledelse vil meget med teatret. Man producer forestillinger og revy, co-producerer, tager ansvar for bygningsdriften, samarbejder med andre teatre og deltager i teaterorganisationer. Så samlet set er der meget høje ambitioner.

Kunnen

Teatrets øverste ledelse – bestyrelsen – er sammensat af repræsentanter fra de stiftende interessenter og repræsentanter fra erhvervslivet. Teaterlederen er i gang med en diplomuddannelse i ledelse.

Skullen

Teatret har formuleret visionen blandt andet ved at sige, at de "gerne at ville være bornholmernes teater ... " ⁶

Teatret er relativt nyetableret. Det betyder, at der ikke har været tidligere strukturer og erfaringer at bygge på. Teatret er etableret ud fra et ønske om at bevare Rønne Theater og støtten til de tre stiftende interessenter (Teaterforeningen, Dramaskolen og Rønne Theater) og etablere et lokalt egnsteater.

Visionen

Med udgangspunkt i visionen: "Bornholms Teater vil gerne være bornholmernes teater, og præsentere teater som forholder sig til en bornholmsk virkelighed. Professionelt teater, af høj kunstnerisk kvalitet."⁷ er det nødvendigt at spørge, om teatret opfylder visionen allerede nu?

Kravet til en vision må være, at den beskriver en ønsket fremtid på en måde, der gør, at teatrets organisation og publikum kan se den som vigtig og relevant. Den bør ikke mindst beskrive netop en *ønsket* fremtid og ikke beskrive en allerede eksisterende tilstand, som den nuværende vision i vid udstrækning gør. En ny vision kunne indeholde en beskrivelse af, hvor mange bornholmere man gerne vil nå med forestillingerne, og om der er særlige befolkningsgrupper, man vil prioritere i den kommende periode.

Revyen

Det, at revyen er nævnt som en aktivitet i egnsteateraftalen, rejser flere problemstillinger, der bør afklares. Vi har lavet en forsigtig opgørelse over revyøkonomien ud fra tallene i regnskabet 2010.⁸

Svagheden i vores overslag er, at det ikke er opgjort fuldstændigt for alle ansatte, hvor store dele af deres arbejdstid, der er brugt til revyproduktionen. Opgørelsen giver en indikation af, hvad man kan forvente sig af over-/underskud fra en revyproduktion.

⁶ Bornholms Teaters selvevaluering s. 1

⁷ Bornholms Teaters selvevaluering s. 1

⁸ se bilag 1

I samtalen med Bornholms Kommune erfarede vi, at man ikke opfattede det som en betingelse for støtten, at der produceres revy.

I egnsteateraftalen står der, at der produceres revy.

Tilskud fra Kunststyrelsen skal alene bruges til teaterdrift, revy produktion betragtes i teaterlovens forstand ikke som teaterproduktion.

Produktionen af revyen er en synlig del af teaterlandskabet på Bornholm. Revyen er unik for øen. Teatrets erfaring er, at man når en del bornholmere, fx med 6.452 solgte billetter i 2010. Teatret giver udtryk for, at der er stor glæde ved arbejdet med revyen, og at man vil arbejde med kvalitetsudvikling af revygenren som teaterform. Man ser revyen som en anderledes måde at nå bornholmerne på. Dette synspunkt er interessant i forhold til udvikling af forestillingsformater, der matcher en egn og et publikum med en stærk lokal identitet.

Med den størrelse egnsteatret har organisatorisk og økonomisk har produktionen af revyen en meget stor indflydelse på mulighederne i det øvrige repertoire, specielt fordi der er bundet mange ressourcer til revyproduktionen. Det betyder, at de muligheder teatrets leder har for at vælge rent repertoiremæssigt er relativt begrænset. Som økonomien er på nuværende tidspunkt, er der økonomi til en ny produktion med én skuespiller udover revyen.

Prioriteringerne omkring revyen bør være klare, således at der er synlighed om, at det er en teaterform, man vil arbejde med og udvikle. Dette er vigtigt, fordi det er den gængse opfattelse, at man laver revy for at tjene penge. Vores anslåede opgørelse⁹ viser, at det giver underskud at producere revy på Bornholm.

Drift af huset Rønne Theater

Egnsteatret bor i Rønne Theater, som også huser flere amatørteaterforeninger og andre tilhørende aktiviteter.

Historien om huset, lokalt, som vi har fået den fortalt, er, at Rønne Theater er for amatørteater, når det ikke lige er fx Det Danske Teater, der er på turné.

Vi har erfaret, at der bruges mange ressourcer for teatrets administrative medarbejder og lederen på at få bofællesskabet med foreningerne til at fungere samt på drift og vedligeholdelse af huset.

Vores tanker om engagementet i Rønne Theater er, at det er meget tids- og ressourcekrævende. Vi mener, at det bør overvejes om indsatsen fra egnsteatret står mål med udbyttet. Hvis fortællingen om, at Rønne Theater er for amatørteater, er meget udbredt, mener vi, at man bør overveje, om man skal investere flere ressourcer i at få Hr. og Fru Bornholm til at opfatte Bornholms Teaters produktioner i Rønne Theater som professionelt teater. Eller også skal man flytte egnsteatret til en anden bygning ...

Driften af Rønne Theater er meget tung rent økonomisk, fordi det er en fredet bygning. I år har kommunen eftergivet en gæld i bygningen på 4 mio. kr. Den løbende drift genererer et underskud på ca. 300.000 kr. årligt. Dette er en uholdbar situation.

Der er tilknyttet en pedel til at tilse huset; de øvrige driftsopgaver varetages af egnsteatret. Flere af disse opgaver løses af Bornholms Teaters teknikere, som "betaling" for dette hjælper pedellen Bornholms Teater med tekniske opgaver. Dette belaster de ansatte på teatret med opgaver udover, hvad der gives tilskud til – dvs. egnsteatret selv.

Fra 2013 overgår driften af Rønne Theater til Bornholms Teater som et lejemål. Vedligeholdelsen af bygningen bliver i institutionen Rønne Theater. Det er vores vurdering, at der bør findes en langsigtet løsning på drift og vedligeholdelse af dette fredede teaterhus,

⁹ Se bilag 1

der er unikt, bevaret og stadig i fuld brug. I huset befinder der sig en del originale kulisser, der bør registreres og sikres for eftertiden. Dette taler for, at der gøres en indsats for at afklare forholdene for bygningen Rønne Theater.

Personale

Det faste personale er ikke altid tæt involveret i produktionerne, da en del af disse foregår på andre teatre som co-produktioner. Personalemæssigt er teatret klemmt, da det faste personale er bundet op af Rønne Theaters daglige drift. Der bruges samlet det, der svarer til en fuldtidsstilling til administrativ drift af Rønne Theater. Opgaverne deles af administrator og teaterlederen.

Alt kunstnerisk arbejde er centreret omkring teaterchefen, da de to andre ansatte på teatret udelukkende har administrativt og teknisk ansvar.

Teatret ser sig selv som kunstnerisk udfordret pga. geografisk isolation og et meget lille tilskud, der ikke gør det muligt at tilknytte fast kunstnerisk personale til stedet ud over teaterchefen. Man har et stort ønske om at få en mindre skuespillerstab tilknyttet fast til teatret. Et ønske, som støttes af kommunen, såfremt der er ressourcer til det. Man ønsker skuespillere, der udover at indgå i egenproduktionerne, også kan indgå i andre sammenhænge i det bornholmske samfundsliv.

Opgaven med billetkontor bliver løftet af en gruppe ældre frivillige fra blandt andet Teaterforeningen. Alle er glade for dette arbejde. Teatret er bekymret for, hvordan man får sikret en tilgang af nye frivillige til dette arbejde, da foreningskulturen har det svært, og det er svært at rekruttere nye, engagerede medlemmer.

Tilskuddene til foreningerne via egnsteatrets tilskud

Det fremgår af teatrets regnskab for 2010, at der overføres 407.000 kr. til Teaterforeningen og Dramaskolen.

Vi har forstået det sådan, at det er en ren overførsel af tilskudsmidler. Det ser vi som uhensigtsmæssigt, da det slører, hvor meget der faktisk bruges til egnsteatret.

Overførslen af tilskud til organisationer, der er medlem af bestyrelsen og daglige samarbejdspartnere, rejser spørgsmålet: Har det indflydelse på de ledelsesmæssige muligheder af teatret, at de daglige samarbejdspartnere modtager tilskud fra egnsteatret?

Her tænkes på organisatoriske, repertoire-mæssige, økonomiske og eventuelle andre begrænsninger, som det må sætte for teatrets leder.

Teatrets økonomi bør være fuldstændig selvstændig og fremtræde som sådan. Og dermed synligøre, hvad omkostningerne faktisk er.

Dramaskolen burde være et kommunalt støttet projekt på samme måde som musikskolen.

Bestyrelsen

I en kontekst af en bestyrelsessammensætning med en del repræsentanter fra foreninger, der er interessenter i forhold til det tilskud, der modtages til teatrets drift, er der grund til at overveje, om der skal arbejdes med at styrke ledelsesmulighederne for teatret. For eksempel med en udvidelse af bestyrelsen eller ændre dens sammensætning, da der implicit i den nuværende sammensætning kan være andre hensyn, der også skal tages.

Generelt er det vores oplevelse, at bestyrelsen arbejder for teatrets interesser.

Konklusion omkring organisationen og økonomi

Vores overordnede konklusion på organisationen er, at der skal gøres noget for at ændre vilkårene og handlemulighederne, førend teatret er i stand til at fortsætte sin kunstneriske og organisatoriske udvikling.

Vilkårene handler om økonomi og fysiske forhold (bygningerne), det ledelsesmæssige rum for teatrets ledelse (bestyrelse og teaterleder).

Teatret gør det bedste, man kan under de givne vilkår og forudsætninger. Teateret befinder sig i en relativ låst situation. Der er primært mulighed for øgede egenindtægter via øget billetsalg, ikke via øgede bevillinger, som vi ser teatrets muligheder for nærværende.

Med hensyn til de fysiske forhold og det ledelsesmæssige rum mener vi, at der bør igangsættes en intern udviklingsproces for teatrets samlede ledelse.

En udviklingsproces for bestyrelsen bør indeholde, at man arbejder med teatrets vision for at gøre den mere langsigtet, fx et femårigt perspektiv.

De store driftsomkostninger til huset Rønne Theater er for store set i forhold til tilskud og egenindtægten, derfor må der findes løsninger, der dels sikrer det fredede hus dels sikrer de almindelige driftsomkostninger til et teaterhus, der fungerer som produktions- og afviklingshus.

Bornholms Teater i en kommunal, regional og national kontekst

Den 1.oktober 2011 var der en helsides annonce i dagbladet Politiken, med overskriften "Flyt til Bornholm". Den fortalte om alle fordelene ved at flytte til Bornholm. Det er bemærkelsesværdigt, at kulturlivet på Bornholm ikke var nævnt.

Det illustrerer, at der er en udfordring for kulturinstitutionerne på Bornholm i at synliggøre sin betydning for mulige tilflytters valg. Det er et kendt parameter i andre byer, at vil man være attraktiv for nye tilflyttere, må der være et varieret kulturudbud.

Dette underbygger vores forslag om en udviklingsproces for teatrets ledelse for at styrke teatrets lokale forankring og betydning for lokalsamfundet.

Et afgørende indsatsområde for Bornholms Teater er, at man – særligt når man ikke har flere ressourcer end man har – arbejder reflekteret i både bestyrelse og daglig ledelse med sine beslutninger. At man både på kort og lang sigt dokumenterer, reflekterer og evaluerer beslutningerne i en kobling til sine relationer, vilkår og visioner for at give teatret en stabil ledelsesplatform.

Teatret bør gennemreflektere, hvordan man får udviklet sin lokale anerkendelse og forankring. Der er et par optikker, som bør tages med ind i refleksionen:

- samarbejder med "kendte" teatre uden for øen, som så kan give lokal anerkendelse.
- samarbejde med lokale foreninger og erhvervsdrivende.

Man bør overveje disse temaer særligt, fordi man på Bornholm har en talemåde, "Ovre fra", om alt hvad der kommer fra andre steder i Danmark. Denne forståelsesoptik bør tænkes ind i de prioriteringer, man laver. Således at man prioriterer sin indsats, der hvor teatret får styrket

sin lokaleforankring i første omgang. Vi mener dette ud fra en tilgang om, at Bornholms Teater har brug for et større publikum på øen. Teatrets hovedformål er at lave teater for bornholmere på et højt kunstnerisk niveau.

Vi forstår, at der kan ligge en antagelse om, at man får større lokal anerkendelse, hvis man samarbejder med teatre "ovre fra". Vi mener, det er vigtigt – hvis denne antagelse holder – at man analyserer, hvordan samarbejdet med nogen "ovre fra" kan styrke teatrets lokale forankring. Vi synes, det skal være en forudsætning for brug af midler på aktiviteter til samarbejder med partnere uden for øen, at der laves en dokumenteret analyse af, hvilke fordele og omkostninger det har at lave samarbejdet.

Vi er opmærksomme på dette, fordi det erfaringsmæssigt er meget ressourcekrævende at lave samarbejder over længere afstande – udenfor "normal" pendlerdistance. Der kan være en anden reaktion i lokalsamfundet på, hvorfor et lokalt teater bruger penge på samarbejde med et teater i den anden ende af landet. Derfor skal beslutninger om samarbejdsprojekter være analyserede og velbegrundede, inden de opstartes.

Det vil være oplagt at søge den fremtidige udviklingspulje om midler til denne form for udviklingsarbejde.

Input fra mødet med kommunen

Kommunen

- oplever et godt samarbejde med teatret.
- er meget glad for den nuværende leder.
- ser det som et problem, at skolerne ikke kender kulturinstitutionerne på øen.
- Mener, at der er produceret gode forestillinger.
- er åben for andre konstruktioner af samarbejdet mellem Bornholms Teater og Rønne Theater.

Tilskuddet er ikke givet til revyen. Kommunen vil ikke ændre krav til teatret, hvis det vælger ikke at spille revy.

Forankringen

Et teater som Bornholms Teater har kun sin eksistensberettigelse, hvis der er en generel lokal forankring – en opfattelse af at teatret hører til. Derfor er det vigtigt, at det arbejder med forankringen både i et kort- og langsigtet perspektiv.

Der kunne ligge en målsætning/vision i at udvikle bevidstheden om "vores teater" hos bornholmerne om Bornholms Teater.

Det vil øge kravene til fokusering i ledelsen på kunsten og relationerne til nuværende og muligt kommende publikum.

Vores vurdering er, at der bliver brugt for meget tid på at få bofællesskabet og teaterhuset til at fungere, og at det bliver på bekostning af den kunstneriske udvikling og udviklingen af publikumsrelationerne. Dette er meget problematisk, da arbejdstid er den ressource, der er til rådighed for at udvikle sig.

Markedsføring og kommunikation

Teatrets hjemmeside er den kommunikationsplatform, der har den største prioritet for teatret. Ud fra vores brug af hjemmesiden er det vores opfattelse, at den har et relevant indhold. Der er forskellige publikumsrelevante informationer, man skal lede noget efter, før de findes. Ligeledes bør brugen af link til billetoperatører være opdaterede, så de fører direkte til

billetkøbsfeltet på billetoperatørens side.

Hvis publikum skal lede for meget efter nødvendige oplysninger for at kunne få information om forestillinger, billetter o.l., vil teatret opleves som mindre tilgængeligt. Vi oplever, at det er teatrets ønske at fremstå som åbent, servicemindet og tilgængeligt. Derfor anbefaler vi, at hjemmesiden opdateres, og det relevante personale får de nødvendige kvalifikationer til at forstå den daglige opdatering af hjemmesiden.

Som en del af udviklingsprojektet for ledelsen bør der udarbejdes en analyse af, hvilke kommunikationsmidler og markedsføringsinitiativer teatret kan iværksætte for at ramme det publikum, man gerne vil nå.

Sammenfattende analyse af Bornholm Teater

Økonomien sætter sammen med revyen nogle relativt snævre rammer for repertoirevalg. Det, mener vi, giver anledning til bekymring.

At etablere et egnsteater med den økonomi, der er til rådighed, kræver et stort arbejde. Det kræver en flerstrengt og fokuseret indsats, der handler om at skabe fortællingen om, hvad teatret er og står for.

En væsentlig del af etableringen er, at befolkningen oplever det som deres teater gennem de forestillinger, der produceres. Glistrup-forestillingen er et godt eksempel på dette.

Vi ser repertoirevalget med at lave enmandsproduktioner om kendte bornholmere som at gøre en dyd ud af nødvendigheden, fordi der kun er økonomi til at producere en enmandsforestilling ud over revyen. Vi finder, at dette er en stor begrænsning for udviklingen af et godt forankret egnsteater, der spiller vedkommende forestillinger for bornholmerne.

Vi mener, at det er vigtigt at skabe de bredest mulige muligheder for teaterlederen i valget af repertoire. Derfor er det vigtigt at have flest mulige midler til rådighed for produktion af teaterforestillinger.

Opfyldelse af gældende egnsteateraftale

Bornholm Teater opfylder den gældende egnsteateraftale.

Teatret producerer en eller flere forestillinger om året og medvirker til skærpelsen af den kulturelle profil i regionskommunen. Teatret er en udadvendt og dynamisk kulturinstitution, der tager afsæt i Bornholms særlige forudsætninger og behov.

Mulige indsatsområder og udfordringer for teatret

Der foregår ikke pt. et udviklings eller justeringsarbejde i forhold til *visionen*, da teatret oplever den som klar og præcis i forhold til den nuværende kontekst. I forbindelse med en ny egnsteateraftale bør visionen reformuleres, så den peger fremad mod kommende mål, da teatret til fulde lever op til den nuværende vision.

Den kunstneriske leder Jens Svane Boutrup gør et bemærkelsesværdigt stort stykke arbejde, men har brug for kunstnerisk sparring.

Teatrets leder bør i lyset af ovenstående reflektere prioriteringerne i det daglige arbejde set i forhold til, hvordan kvaliteten i forestillingerne udvikles og etablere andre produktionsformer end monologer. De mange eksterne engagementer i samarbejdet om Rønne Theater (TIO o.a.) koblet med de snævre økonomiske vilkår og prioriteringen af revyen skaber et krydspres for teatrets ledelse, som pt. giver et relativt begrænset handlerum.

- Det må overvejes, om der bør oprettes et slags dramaturgiat som sparringspartner for

teatrets leder, og om der skal arbejdes på at få flere scenografer og instruktører i spil for at give større dynamik og kreativt modspil til de kunstneriske visioner.

- de økonomiske forhold omkring huset Rønne Theater skal afklares på lang sigt. Teatret er et bevaringsværdigt stykke danmarkshistorie, og det er oplagt at involvere staten i vedligeholdelsen og driften af stedet.
- Den nuværende konstruktion, hvor egnsteatret finansierer Dramaskole og Bornholms Teaterforening er uholdbar. Vi mener, at det er kommunens opgave at finansiere de to foreninger, så Bornholms Teaters økonomi og bestyrelsessammensætning kan fremstå som et 'rent' egnsteater uafhængigt af foreningernes interesser. En løsning på denne konstruktion bør skrives ind i den kommende egnsteateraftale.

Det anbefales, at den daglige ledelse og bestyrelse igangsætter en udviklingsproces med følgende temaer:

- Bestyrelsens sammensætning. Teatret vil kunne profitere af en analyse af, hvem der skal være bestyrelsesmedlemmer (deres repræsentation).
- Hvordan kan grundlaget for revyen udvikles og styrkes til det, teatret vil med revyen?
- Kan der ændres i vilkårene for egnsteatret? Det er dyrere at producere nye produktioner på Bornholm end delvist at producere dem i København og efterfølgende flytte prøverne til Rønne på grund af opholdsudgifterne til skuespillerne, når de er på Bornholm. Kan der udvikles andre samarbejdsrelationer, der gør dette til en fordel fremfor en belastning?
- Hvordan kan bestyrelsen styrke teatrets økonomiske fundament?
- Der bør findes en langsigtet løsning på økonomien, der inkluderer drift og vedligeholdelse af Rønnes Theater
- Der bør tænkes i strategier, der kan vende den geografiske isolation til en fordel og en attraktion.

Vi mener, at teatret med et afsæt i vores anbefalinger og egne refleksioner skal sætte gang i en udviklingsproces for organisationen, som kan pågå i den kommende aftaleperiode.

Vi ser, at Bornholms Teater har store potentialer til at blive et kulturelt samlingspunkt på øen samt at sætte Bornholm på Danmarkskortet som et sted hvor man formår at skabe kunstnerisk udvikling og attraktioner for nuværende og kommende borgere.

Bilag

Bilag 1

Revyen		
Udtræk fra regnskab 2010		
Indtægter		
Salg af billetter	1.128.208	
		1.128.208
Udgifter		
Produktionsomkostninger	322.371	
Adm og tek lønninger er indirekte på produktionerne og regnes ikke med i denne opgørelse. Det samme antages at gælde teaterlederen		
Lønninger (eksklusiv atp mm)	739.366	
Salgsomkostninger	272.750	
Tourneomkostninger (ophold mm)	242.399	
Det er ikke synligt hvilke øvrige udgifter		
Husleje andel? Administration? Der er revyens andel		
	1.574.886	1.574.886
Estimeret resultat		- 446.678